

Brüssel, 20.12.2023
COM(2023) 799 final

2023/0469 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis Euroopa Liidu nimel võetakse Euroopa flora ja fauna ning nende kasvu- ja elupaikade kaitse konventsiooni II ja III lisa muudatusettepanekute esitamise suhtes konventsiooni alalise komitee istungil

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolevas nõukogu otsuse ettepanekus käsitletakse liidu nimel esitatavat ettepanekut Euroopa flora ja fauna ning nende kasvu- ja elupaikade kaitse konventsiooni (Berni konventsioon) II ja III lisa muutmiseks hundi (*Canis lupus*) osas ning selle ettepaneku kohta konventsiooni alalise komitee istungil liidu nimel võetavat seisukohta.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. Euroopa flora ja fauna ning nende kasvu- ja elupaikade kaitse konventsioon

1979. aastal vastuvõetud Euroopa flora ja fauna ning nende kasvu- ja elupaikade kaitse konventsiooni (Berni konventsioon) (edaspidi „konventsioon“) eesmärk on kaitsta Euroopa looduslikku taimestikku ja loomastikku ning nende looduslike kasvu- ja elupaiku eelkõige selliste liikide puhul, kelle säilitamiseks on vajalik mitme riigi koostöö. See on valitsustevaheline leping, mis sõlmiti Euroopa Nõukogu egiidi all. Konventsioon jõustus 1. juunil 1982. Euroopa Liit on konventsiooni osaline alates 1. septembrist 1982¹. Alates 2024. aasta aprillist on konventsioonil 50 osalist,² sealhulgas kõik ELi liikmesriigid.

2.2. Alaline komitee

Alaline komitee on konventsiooni otsustusorgan, kelle pädevuses on hinnata liikide kaitsestaatust³ ning vaadata selle alusel läbi nende liikide kuulumine konventsiooni lisades esitatud loeteludesse. Komitee ülesanded on loetletud konventsiooni artiklites 13–15, sealhulgas konventsiooni teksti või lisade võimalike muudatustega seotud ülesanded.

Komitee koguneb vähemalt kahe aasta järel ja alati, kui konventsiooniosaliste enamus seda nõuab. Möödunud 40 aastal on alalisel komiteel olnud tavaks koguneda iga kalendriaasta lõpus. Alalise komitee järgmine korriline istung (44. istung) toimub 2.–6. detsembril 2024.

Kui nõukogu kavandatud otsuse vastu võtab, võib liit konventsiooni artikli 13 lõike 4 ja alalise komitee kodukorra punkti 1 alapunkti b alusel taotleda alalise komitee erakorralist istungit ja selle toimumise saavutada, arvestades, et liitu kuulub nõutav konventsiooniosaliste enamus. Istung võiks toimuda 2024. aasta esimese poolaasta lõpus ja see tuleks kokku kutsuda vähemalt kuus nädalat enne istungi alguspäeva.

2.3. Alalise komitee kavandatavad aktid

Kavandatud otsuse eesmärk on teha liidu nimel ettepanek konventsiooni II ja III lisa muutmiseks, nimelt muuta hundi (*Canis lupus*) kaitse taset madalamaks, paigutades selle liigi II lisast (rangelt kaitstud loomaliigid) ümber III lisasse (kaitstud loomaliigid).

Pannakse ette, et liit esitab muudatusettepaneku, pidades silmas alalise komitee 44. istungit või varasemat erakorralist istungit, mida liit võib taotleda. Konventsiooni artikli 17 kohaselt on muudatusettepanekute esitamise tähtpäev vähemalt kaks kuud enne alalise komitee istungi kuupäeva.

¹ Nõukogu 3. detsembri 1981. aasta otsus 82/72/EMÜ Euroopa flora ja fauna ning nende kasvu- ja elupaikade kaitse konventsiooni sõlmimise kohta (EÜT L 38, 10.2.1982, lk 1).

² 5. septembril 2023 teatas Valgevene, et ta denonseerib Berni konventsiooni. Konventsiooni artikli 23 lõike 2 kohaselt jõustub denonseerimine 1. aprillil 2024.

³ Berni konventsiooni artikli 14 lõige 1: „jälgida käesoleva konventsiooni ja selle lisade täitmist ning vaadata läbi vajalikud muudatused“.

Konventsiooni artikli 17 kohaselt tuleb konventsiooni lisade muutmist käsitlevad otsused teha konventsiooniosaliste kahekolmandikulise häälteenamusega. Kui üks kolmandik konventsiooniosalistest ei ole esitanud vastuväiteid, jõustub muudatus kolm kuud pärast vastuvõtmist nende konventsiooniosaliste suhtes, kes ei ole vastuväiteid esitanud.

Kuna sellistel muudatustel on liidule õiguslik mõju, kehtestatakse liidu seisukoht konventsiooni lisade muudatusettepanekute tegemise (ja nende alalises komitees vastuvõtmise) suhtes ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohaselt nõukogu otsusega komisjoni ettepaneku põhjal.

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

3.1. Hundi (*Canis lupus*) praegune Berni konventsioonist tulenev õiguslik staatus

Loomaliikide algne kandmine II või III lissasse põhines teaduslikel andmetel, mis olid kättesaadavad konventsiooni üle peetud läbirääkimiste ajal 1979. aastal, ning Euroopas ohustatud imetajate, lindude, kahepaiksete ja roomajate loeteludel, mille on koostanud Euroopa Nõukogu juurde kuuluv Euroopa looduse ja loodusvarade kaitse komitee⁴. Konventsiooni artikli 1 lõikes 2 on sätestatud: „Eelkõige tuleb tähelepanu pöörata ohustatud ja haruldastele liikidele“⁵.

Liik hunt (*Canis lupus*) on kuulunud konventsiooni II lissasse (rangelt kaitstud loomaliigid) alates konventsiooni jõustumisest 1982. aastal. Kaksteist eri osalist (kellest üheksa on ELi liikmesriigid) on kasutanud artikli 22 kohast võimalust teha lepingu allakirjutamisel või ratifitseerimisel hundi loetelus esitamise suhtes reservatsioon (Bulgaaria, Hispaania, Leedu, Läti, Poola, Põhja-Makedoonia, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Tšehhi, Türgi ja Ukraina). Täpsemalt on ELi liikmesriikidest Soome, Läti, Poola, Tšehhi, Slovakkia, Sloveenia ja Bulgaaria teinud täieliku reservatsiooni hundi igasuguse kaitse suhtes, Leedu ja Hispaania aga tegid reservatsiooni hundi kaitsmise suhtes II lisa kohaselt, kuid kohustusid liiki kaitsma III lisa kohaselt, lubades hundipopulatsioonide säästvat ohjamist.

Šveits on alates 2006. aastast teinud kolmel korral (2006, 2018 ja 2022) ettepaneku viia hunt ja seega kõik selle liigi populatsioonid, mis kuuluvad konventsiooni kohaldamisalasse, konventsiooni II lisast III lissasse. Konventsiooniosaliste ebapiisava toetuse tõttu ei võtnud alaline komitee neid ettepanekuid vastu.

Euroopa Parlament väljendas 24. novembri 2022. aasta resolutsioonis loomakasvatuse ja suurkiskjate kaitse kohta Euroopas⁶ heameelt asjaolu üle, et punkt „Muudatusettepanek: hundi (*Canis lupus*) toomine konventsiooni II lisast alla III lissasse“ on lisatud Berni konventsiooni alalise komitee 42. istungi päevakorda, ning rõhutas, et hundi üleeuroopaline kaitsestaatus õigustab õigusliku kaitsestaatus leevendamist ja sellest tulenevalt kavandatud muudatusettepaneku vastuvõtmist.

3.2. Kaalutlused seoses ettepanekuga viia hunt (*Canis lupus*) konventsiooni II lisast (rangelt kaitstud loomaliigid) üle III lissasse (kaitstud loomaliigid)

Berni konventsioonis ei ole II või III lisa loetellu kandmise kriteeriumid sõnaselgelt sätestatud. Konventsiooni alalise komitee soovitus nr 56 (1997)⁷ on esitatud suunised

⁴ Vt Euroopa flora ja fauna ning nende kasvu- ja elupaikade kaitse konventsiooni seletuskiri (<https://rm.coe.int/16800ca431>).

⁵ Berni konventsiooni artikli 1 lõike 2 (<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=104>).

⁶ Euroopa Parlamendi resolutsioon 2022/2952(RSP) (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0423_ET.html).

⁷ Konventsiooni alalise komitee soovitus nr 56 (1997)(<https://rm.coe.int/168074680c>).

konventsiooni I ja II lisa loetellu kandmise kohta. Nendes suunistes soovitatakse konventsiooniosalistel II lisa muutmise ettepanekuid tehes arvestada järgmist.

„1. Oht. Arvesse võetakse ohu kategooriat, liigi tundlikkust elupaiga muutuste suhtes, liigi konkreetset seost ohustatud elupaigaga, populatsiooni suuruse suundumusi ja muutusi ning liigi tundlikkust võimaliku mittesäästva kasutuse suhtes. Arvesse võetakse, kas liigi arvukus kahaneb levila keskosas või on liik ohustatud ainult selle äärealadel.

2. Ökoloogiline roll. Arvesse võetakse liikide ökoloogilist rolli, nagu nende asend või roll toiduahelas (kiskjad, putuktoidulised, näiteks nahkhiired), rolli ökosüsteemi struktuuris (korallid, nõmmed) või asjaolu, et neist võivad tugevalt sõltuda ohustatud liigid või ohustatud ökosüsteemid (näiteks merelised seemnetaimed, nagu vahemere neptunirohi (*Posidonia oceanica*)) või et nende kasutamine võib sellised liigid või ökosüsteemid ohtu seada (nagu limuse *Lithophaga lithophaga* puhul).“

Konventsiooni artikkel 2 osutab eesmärgile saavutada populatsiooni suurus, „mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele [---]; konventsiooniosalistel arvestavad samal ajal majanduslikke ja puhkemajanduslikke nõudeid“.

Hundi kaitsestaatuse praegused suundumused Euroopas

Pärast pikka sihilikku hävitamist, mis viis enamikus Euroopa riikides liigi väljasuremiseni, on hunt mitmesuguste ökoloogiliste, sotsiaalsete ja seadusandlike muutuste tulemusena (õiguslik kaitse, maa kasutamata jätmine, looduslik taasmetsastumine, looduslike kabiloomade populatsioonide suurenemine, üldsuse muutunud suhtumine sellesse liiki) säilinud ning 20. sajandi lõpus ja eelkõige viimase kümne kuni kahekümne aasta jooksul oma populatsiooni kiiresti taastanud. Liigi levikukaartide võrdlus (aastad 2000⁸, 2005⁹ ja 2016¹⁰) näitab Euroopas üheksa peamiselt piiriülese alampopulatsiooni levila laienemist. Praegu esineb seda liiki kõigis Mandri-Euroopa riikides, kusjuures mõnes riigis on populatsiooni suurus üle 1 000 isendi.

2022. aasta septembris näitas hundi kaitsestaatuse ajakohastatud hinnang, mille koostas Berni konventsiooni jaoks Euroopa suurkiskjate hoiu algatusrühm (LCIE),¹¹ et huntide koguarv ELis on tõenäoliselt ligikaudu 19 000 (vrd 14 300 aastal 2016) ja huntide arv Euroopa mandril (välja arvatud Valgevene ja Venemaa Föderatsioon) tõenäoliselt üle 21 500 (vrd ligikaudu 17 000 aastal 2016)¹². LCIE uuringu kohaselt teatasid 34 riigist 19 hundi arvukuse suurenemisest ja ainult kolm Dinaari/Balkani piirkonna riiki arvukuse vähenemisest¹³. ELi 24 liikmesriigist, kus hunte leidub, suurenes populatsioon 17-s ja ülejäänud seitsmes oli stabiilne

⁸ Action Plan for the conservation of the wolves (*Canis lupus*) in Europe (Tegevuskava hundi (*Canis lupus*) kaitsmiseks Euroopas), Euroopa Nõukogu, 2000, T-PVS(2000)23 (<https://rm.coe.int/1680746b76>).

⁹ Report on the conservation status and threats for wolf (*Canis lupus*) in Europe (Aruanne hundi (*Canis lupus*) kaitsestaatuse ja ohutegurite kohta Euroopas), Euroopa Nõukogu, 2005, T-PVS/Inf (2005) 16 ([Microsoft Word - inf16e_2005_Conservation Threats_Wolf.doc](https://rm.coe.int/inf16e_2005_Conservation_Threats_Wolf.doc) (coe.int)).

¹⁰ Assessment of the conservation status of the Wolf (*Canis lupus*) in Europe (Hundi (*Canis lupus*) kaitsestaatuse hindamine Euroopas), Euroopa Nõukogu, 2022, T-PVS/Inf(2022)45 (<https://rm.coe.int/inf45e-2022-wolf-assessment-bern-convention-2791-5979-4182-1-2/1680a7fa47>).

¹¹ Assessment of the conservation status of the Wolf (*Canis lupus*) in Europe ((Hundi (*Canis lupus*) kaitsestaatuse hindamine Euroopas), Euroopa Nõukogu, 2022, T-PVS/Inf(2022)45 (<https://rm.coe.int/inf45e-2022-wolf-assessment-bern-convention-2791-5979-4182-1-2/1680a7fa47>).

¹² Assessment of the conservation status of the Wolf (*Canis lupus*) in Europe ((Hundi (*Canis lupus*) kaitsestaatuse hindamine Euroopas), Euroopa Nõukogu, 2022, T-PVS/Inf(2022)45 (<https://rm.coe.int/inf45e-2022-wolf-assessment-bern-convention-2791-5979-4182-1-2/1680a7fa47>).

¹³ Bosnia ja Hertsegoviina, Montenegro ja Põhja-Makedoonia.

või kõikuva arvukusega. Seetõttu leidis LCIE, et hundi arvukus ei vähene üheski ELi liikmesriigis.

LCIE 2022. aasta hinnangus Berni konventsiooni jaoks ajakohastati ka 2018. aastast pärinevaid IUCNi punase raamatu kriteeriumide kohaseid hinnanguid¹⁴. LCIE leidis, et hunt vastas „soodsa seisundi“ kriteeriumidele nii Euroopa mandri kui ka EL 27 tasandil – nii nagu 2018. aasta punase raamatu hindamisel. LCIE 2022. aasta hinnangus jõutakse järeldusele, et „arvukuse suurus ja viimaste kümnendite muutused lubavad järeldada, et hundi arvukus on Euroopas viimasel kümnel aastal tõusnud ning üldine positiivne trend on stabiilne või arvukuse suurenemise suunas. Kaitsestaatus Euroopa mastaabis on vaieldamatult positiivne ja IUCNi punase raamatu süsteemis võib liigile anda mandri ulatuses hinnangu „soodsa seisundis“.

Euroopa üheksa alampopulatsiooni kohta märkis LCIE, et need suurenevad kogu mandril, välja arvatud Ibeeria alampopulatsioon, mis on stabiilne, ja Dinaari/Balkani alampopulatsioon, mille suundumus ei ole teada. LCIE 2022. aasta hinnangus leiti, et kolm alampopulatsiooni vastavad „soodsa seisundi“ kriteeriumidele, viis kuuluvad kategooriasse „ohulähedased“ ja üks – Skandinaavia alampopulatsioon – kuulub kategooriasse „ohualdis“. See on edasiminekuks, võrreldes 2018. aasta punase raamatu süsteemi hinnanguga, milles populatsiooni väiksuse tõttu tunnustati „ohualtiks“ kolm alampopulatsiooni – Skandinaavia, Kesk-Euroopa ning Alpide kesk- ja lääneosa oma.

Viimane ELi tasandil tehtud hundi kaitsestaatus hindamine,¹⁵ mis põhines liikmesriikide 2019. aasta aruannetel elupaikade direktiivi artikli 17 alusel, käsitles ajavahemikku 2013–2018. Aruannete kohaselt leidis hunti 21 ELi riigis ja kogu ELi populatsiooni suurust hinnati selles ajavahemikus 11 000–17 000 isendile (parim väärtus: 13 492 hunti). Aruannetest selgus, et 39st biogeograafilise piirkonna riiklikust osast, kus hunti esineb, oli liigi kaitsestaatus soodne 18 osas. Isegi kui mitmes biogeograafilise piirkonna riiklikus osas oli kaitsestaatus sel ajal endiselt ebasoodne, näitasid ka liikmesriikide 2019. aastal esitatud elupaikade direktiivi artikli 17 kohased aruanded, et kõikides biogeograafilistes piirkondades olid populatsiooni suurus, liigi elupaik ja levila üldiselt stabiilsed või positiivse suundumusega, kinnitades seda, et liik jätkas oma loodusliku levila osade taastasustamist. Hundi populatsiooni suurenemine ning elupaiga ja levila laienemine on küll positiivne ilming, kuid ei tähenda automaatselt soodsat kaitsestaatus hinnangut asjaomasel geograafilisel tasandil (riiklik või ELi biogeograafiline tasand), sest arvestada tuleb ka teisi asjaolusid, nagu populatsiooni ja levila piisav suurus (võrdlusväärtused), populatsiooni normaalne struktuur ja head tulevikuväljavaated. ELi biogeograafiliste piirkondade tasandil näitas hindamine, et liigi kaitsestaatus oli ebasoodne või ebapiisav kuues ELi biogeograafilises piirkonnas ja soodne ühes, alpiinses biogeograafilises piirkonnas.

2023. aastal vaadati ELi hundipopulatsiooni seisundi süvaanalüüsi¹⁶ käigus läbi liigi kohta kättesaadavad teadusandmed, ELi liikmesriikide ametiasutuste esitatud andmed ning suunatud andmekogumise käigus kogutud asjakohased andmed. Selle analüüsi tulemus kinnitab populatsiooni kasvusuundumust, samuti hundi levila jätkuvat laienemist. Hinnanguliselt oli

¹⁴ IUCN Red List assessment of the wolf (Hundi hindamine IUCNi punase raamatu süsteemis), 2018 ([Canis lupus \(Grey Wolf\) \(iucnredlist.org\)](https://www.iucnredlist.org)).

¹⁵ <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/species/summary/?period=5&group=Mammals&subject=Canis+lupus®ion>.

¹⁶ Blanco ja Sundseth (2023), The situation of the wolf (*Canis lupus*) in the European Union – an In-depth Analysis (Hundi (*Canis lupus*) seisund Euroopa Liidus – süvaanalüüs). N2K töörihma aruanne Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraadile, <http://data.europa.eu/doi/10.2779/187513>.

ELis 2023. aastal kokku ligikaudu 20 300 hunti¹⁷. See hinnang ületab LCIE 2022. aasta septembris esitatud hinnangulise huntide arvu 19 000 ning elupaikade direktiivi artikli 17 kohaste aruannete alusel ajavahemiku 2013–2018 kohta saadud hinnangulise arvukuse 11 000–17 000. See ületab ka varasema 2012. aastast pärineva hinnangu, mille kohaselt elas ELis 11 193 hunti¹⁸. Süvaanalüüsis järeldati, et populatsioonid suurenevad enamikus ELi liikmesriikides. Vastavalt kümne liikmesriigi andmetele, kellel olid kasutada seiretulemused viimaste aastate kohta, kasvas populatsioon viimasel kahel või kolmel aastal oluliselt kõigis neis riikides peale ühe¹⁹. Lisaks on 2023. aastal leitud kutsikatega hundikarju ELi kõigis 24-s hundi asurkonnaga liikmesriigis peale Luksemburgi.

Hundipopulatsioonide edukas taastumine ja hundi levik üle kogu Euroopa mandri viimastel kümnenditel annavad tunnistust ka liigi heast kohanemisvõimest. Huntide võime väikesearvulist populatsiooni kiiresti kasvatada ja piirkondi taasasustada on selgelt dokumenteeritud ja näitab, et tegu on säilenõtkel liigiga²⁰. LCIE märkis, et tulevikuperspektiivi peeti positiivseks²¹ ning edasist laienemist eeldati praktiliselt kõigi üheksa alampopulatsiooni puhul.

Ohutegurid ja õiguslik kaitsestaatus

Hunte ohustavaid tegureid on mitu ja need on eri laadi. Ohuteguritest nimetati ELi liikmesriikide aruannetes²² ajavahemiku 2013–2018 kohta kõige sagedamini „ebaseaduslikku küttemist või tapmist“. Nii see kui ka neljandana teatatud ohutegur „loomade mürgitamine“ on seotud huntide salaküttemise probleemiga. Teisel kohal on „teede, raudteede ja nendega seotud taristu mõju“, mis hõlmab nii populatsioonide killustumist, mida need võivad põhjustada, kui ka liiklusõnnetustest tingitud otsesest suremusest. Sagedaste ohuteguritena nimetatakse ka „vastasmõju põllumajandusliku tegevusega“ ning „küttemist“. Uuemate ohuteguritena on esile kerkinud piiritarad ning hundi ja koera ristumine.

Mõnega neist tegureist tegeletakse otseselt, kohaldades II lisas loetletud range kaitse all olevate liikide tahtliku tapmise ja häirimise ning nende poegimis- ja puhkepaikade tahtliku kahjustamise või hävitamise keelde, nagu on sätestatud konventsiooni artiklis 6.

Arvestades, et III lisas loetletud liigid ei ole nende keeldude kohaldamisalas, kohaldatakse nende suhtes liigikaitset vastavalt konventsiooni artiklile 7 ja artiklist 2 tulenevat üldkohustust.

Konventsiooni artikli 7 lõikes 1 on sätestatud, et konventsiooniosalised „võtavad asjakohaseid ja vajalikke õigus- ja haldusmeetmeid, et tagada III lisas loetletud looduslike loomaliikide

¹⁷ Blanco ja Sundseth (2023), The situation of the wolf (*Canis lupus*) in the European Union – an In-depth Analysis (Hundi (*Canis lupus*) seisund Euroopa Liidus – süvaanalüüs). N2K töörühma aruanne Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraadile, <http://data.europa.eu/doi/10.2779/187513>.

¹⁸ Boitani *et al.*, 2015. Key actions for Large Carnivore populations in Europe, Institute of Applied Ecology (Olulised meetmed seoses Euroopa suurkiskjapopulatsioonidega), Rakendusökoloogia Instituut, Itaalia, Rooma, <https://circabc.europa.eu/ui/group/3f466d71-92a7-49eb-9c63-6cb0fadf29dc/library/7858bea4-148d-461d-9ad0-e8736da91b5a/details>.

¹⁹ Tabel 2.4.2. Hundi viimaste aastate suundumused mõnes ELi liikmesriigis, Blanco ja Sundseth (2023), The situation of the wolf (*Canis lupus*) in the European Union – an In-depth Analysis (Hundi (*Canis lupus*) seisund Euroopa Liidus – süvaanalüüs). N2K töörühma aruanne Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraadile, <http://data.europa.eu/doi/10.2779/187513>.

²⁰ Vt populatsiooni (nii isendite arvu kui ka levila) kiire kasvu näiteid Prantsusmaal (<https://www.loupfrance.fr/suivi-du-loup/situation-du-loup-en-france/>) ja Saksamaal (<https://www.dbb-wolf.de/wolf-occurrence/confirmed-territories/map-of-territories>).

²¹ Assessment of the conservation status of the Wolf (*Canis lupus*) in Europe (Hundi (*Canis lupus*) kaitsestaatus hindamine Euroopas), Euroopa Nõukogu, 2022, T-PVS/Inf(2022)45 (<https://rm.coe.int/inf45e-2022-wolf-assessment-bern-convention-2791-5979-4182-1-2/1680a7fa47>) ja elupaikade direktiivi artikli 17 kohased aruanded.

²² <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article/species/summary/?period=5&group=Mammals&subject=Canis+lupus®ion>.

erikaitse.“ Vastavalt konventsiooni artikli 7 lõikele 2 tuleb „III lisas loetletud looduslike loomaliikide kasutamist [---] reguleerida, et hoida populatsioone väljaspool ohtu, võttes arvesse artikli 2 nõudeid“. Konventsiooni artikli 7 lõikes 3 on täpsustatud, et selline kaitse hõlmab järgmist: „a) keeluperioodid ja/või muud kasutamist reguleerivad protseduurid; b) vajaduse korral kasutamise ajutine või piirkondlik peatamine, et taastada populatsiooni piisav tase; c) elus ja surnud metsloomade müügi, müügi eesmärgil pidamise, müügiks transportimise või müügiks pakkumise [asjakohane] reguleerimine“.

Euroopa flora ja fauna ning nende kasvu- ja elupaikade kaitse konventsiooni seletuskirjas²³ on selgitatud, et artikkel 7 „kohustab konventsiooniosalisi tagama III lisas loetletud loomaliikide kaitse. Ent arvestades, et need liigid võivad kõik eri määral olla konkreetse riigis seaduslikult kasutatavad, ei välista konventsioon võimalust, et iga konventsiooniosaline lubab sellist kasutamist tingimusel, et see mõjutab üksnes liike, mis ei ole tema territooriumil ohustatud, ja et selline kasutamine ei sea asjaomast loomapopulatsiooni ohtu. Nii toimides peab konventsiooniosaline tegema kasutamise üle järelevalvet ja vajaduse korral kehtestama rangemad meetmed. Artikkel on selliselt sõnastatud, et võimaldada riikidele paindlikkust seoses liigiga, mis aeg-ajalt ei pruugi olla otseselt ohustatud. Seda sätet rakendades peavad konventsiooniosalised arvestama artikli 2 kohaselt selliste alamliikide ja sortide vajadusi, mis on ohustatud kohalikul, mitte aga Euroopa tasandil.“

Seetõttu tuleks eespool nimetatud küttime ja salaküttimega seotud ohuteguritega tegeleda ka konventsiooni artikli 7 kohaseid meetmeid kohaldades (reguleerides küttime ja jõustades salaküttime vastaseid meetmeid). Nende kahe režiimi peamine erinevus kõnealuste ohtude puhul seisneb selles, et III lisas loetletud liikide kaitserežiim säilitab konventsiooniosalistelt oodatavate asjakohaste meetmete suhtes suurema paindlikkuse. Tuleks rõhutada, et need asjakohased meetmed peavad siiski tagama liigi kaitse ja hoidma liiki väljaspool ohtu, nagu on nõutud konventsiooni artikli 7 lõigetega 1 ja 2. Seetõttu leiab komisjon, et kui konventsiooniosaliste võetavate asjakohaste meetmete puhul järgitakse konventsiooni artiklit 7, jääb reageerimine hundi ohustavatele teguritele, nagu küttime ja salaküttime, piisavaks ka pärast liigi viimist konventsiooni III lissasse. Lisaks kohaldatakse konventsiooni artikli 8 kohaselt nii konventsiooni II kui ka III lisas loetletud liikide suhtes teatavate IV lisas nimetatud püüdmis- ja tapmisvahendite kasutamise keeldu.

II lisas loetletud liikide suhtes kohaldatava range kaitserežiimi puhul nõutavad meetmed ega III lisas loetletud liikide suhtes kohaldatava kaitserežiimi puhul nõutavad meetmed ei käsitle muid ohutegureid, nagu liiklusõnnetuste põhjustatud otsene suremus.

Lisaks julgustatakse alalise komitee Euroopa suurkiskjate laienevate populatsioonide ohjamist käsitlevas Berni konventsiooni soovitus nr 163 (2012), mis võeti vastu 30 novembril 2012, Berni konventsiooni osalisi tegema nendega ühiseid populatsioone jagavate riikidega asjakohast koostööd, et hoida populatsioone tugevana ja säilitada nende soodne kaitsestaatus. Selline koostöö, mis hõlmab kooseksisteerimise ja kaitse meetmeid, jääb vajalikuks ja oluliseks, kui hunt lisatakse konventsiooni III lisa loetellu.

3.3. Sotsiaal- ja majanduskaalutlused

Hundi levila jätkuv laienemine ja uute territooriumide taasasustamine on toonud kaasa teravneva vastasseisu inimesega, eelkõige loomakasvatajatega, kelle kariloomadele hundid suurt kahju tekitavad. Rünna- ja kariloomadele on saavutanud suure ulatuse ja mõjutavad üha rohkem piirkondi nii ELi liikmesriikides kui ka ELi-välistes Berni konventsiooni

²³ Euroopa flora ja fauna ning nende kasvu- ja elupaikade kaitse konventsiooni seletuskiri (<https://rm.coe.int/16800ca431>).

osalisriikides. Peamine konflikti põhjus on liigi levila laienemise ja populatsiooni suurenemisega kaasnev sagedasem kariloomade murdmine. Hundi levila laienemise ja uute territooriumide taasasustamisega seotud rahaline ja sotsiaalne kulu on järjest kasvanud ning jääb oluliseks seoses hundi esinemise korral kariloomadele tekkiva kahju ennetamise ja hüvitamisega.

Hundi seisundi 2023. aasta süvaanalüüsi käigus kogutud vahejuhtumite sageduse andmed näitavad huntide tekitatud kahju suurenemist ELis. Uusimate liikmesriikidelt saadud andmete²⁴ kohaselt murravad hundid ELis igal aastal hinnanguliselt vähemalt 65 500 karilooma, kellest 73 % on lambad ja kitsed, 19 % veised ning 6 % hobused ja eeslid, keda kasvatatakse liha saamiseks. Soomes ja Rootsis tapavad hundid ka poolkodustatud põhjapõtru (Soomes 2022. aastal 1 261, Rootsi kohta arvandmed puuduvad). Need arvud on suuremad kui LCIE 2022. aasta uurimuses, mille kohaselt murravad hundid ELis 53 530 karilooma aastas²⁵; selline oluline muutus võib siiski osaliselt tuleneda 2022. aastal tehtud muudatustest hundikahjude hüvitamisel ja seega registreerimisel.

Kuigi need andmed ei ole otseselt võrreldavad, ilmneb, et üldiselt on hundipopulatsiooni kasvades kariloomadele tekkiv kahju suurenenud, mis kinnitab tõhusatesse ennetusmeetmetesse investeerimise tähtsust. Suurenenud kahju kariloomadele on mõnes ELi piirkonnas kaasa toonud ka negatiivsema hoiaku liigi suhtes. Kuigi hundi mõju kariloomadele on ELi tasandil väike ja üldist kahju kariloomadele peetakse riigi tasandil talutavaks, võib selle koondumine kohalikul tasandil tähendada tugevat survet teatavatele aladele, mis mõjutab karjakasvatajaid emotsionaalselt ja tekitab raskesti arvatavat kaudset majanduslikku kahju. Mõnedes piirkondades võib korduv kariloomade kahjustamine kujutada traditsioonilisele karjatamisele, kultuuripärandile ja maakogukondade eluviisile lisaväljakutset, mis nõuab tõhusate ennetusmeetmete erilist toetamist²⁶. Ekstensivne karjakasvatus on tõepoolest oluline suure mitmekesisusega põllumajanduslike ökosüsteemide, nagu püsirohumaade hooldamiseks ja säilitamiseks. Lisaks on karjatamine traditsiooniline tegevus, osa meie ühiskondlikust pärandist ning mägiste ja äärepoolsete maapiirkondade majanduse oluline osa.

Ettepanek pakub Berni konventsiooni osalistele täiendavat paindlikkust tegelemisel suurenenud kahjude ning sotsiaal-majanduslike vastuoludega, mis mõnes piirkonnas hundiga seostuvad, järgides samal ajal eesmärki saavutada kõigi ELi hundipopulatsioonide soodne kaitsestaatus.

3.4. Järeldus

Tundub õigustatud teha ettepanek Berni konventsiooni lisade muutmiseks, viies hundi (*Canis lupus*) konventsiooni II lisast (rangelt kaitstud loomaliigid) üle III lissasse (kaitstud loomaliigid). Selline käik tundub asjakohane, arvestades eelkõige populatsiooni kaitsestaatus praegusi suundumusi ning kaitse taset, mida pakub liigikaitsereežiim vastavalt III lisale koosmõjus konventsiooni artiklitega 2, 7 ja 8.

²⁴ 2023. aastal kogutud liikmesriikide koondandmed, mis käsitlevad olenevalt liikmesriigist erinevaid aastaid vahemikus 2017–2022.

²⁵ 2023. aastal kogutud liikmesriikide koondandmed, mis käsitlevad olenevalt liikmesriigist erinevaid aastaid vahemikus 2017–2021.

²⁶ Blanco ja Sundseth (2023), The situation of the wolf (*Canis lupus*) in the European Union – an In-depth Analysis (Hundi (*Canis lupus*) seisund Euroopa Liidus – süvaanalüüs). N2K tööühma aruanne Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraadile, <http://data.europa.eu/doi/10.2779/187513>.

Selline ettepanek vastab suures osas Euroopa Parlamendi 24. novembri 2022. aasta resolutsioonis väljendatud seisukohale²⁷.

Kui Berni konventsiooni lisade muutmise (hundi viimine II lisast III lissasse) jõustub, oleks liidul lubatud muuta vastavaid elupaikade direktiivi lisasid, et kajastada hundi madalamat kaitse taset oma õiguskorras.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõike 9 kohaselt võetakse vastu otsused, millega kehtestatakse „lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku“.

Mõiste „õigusliku toimega aktid“ hõlmab akte, millel on õiguslik toime asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Siia hulka kuuluvad ka sellised õiguslikud vahendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse kohaselt siduvad, kuid mis „võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu“²⁸.

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Alaline komitee on konventsiooniga loodud organ.

Aktid, mille alaline komitee peab vastu võtma, on õigusliku toimega aktid. Kavandatavad aktid on rahvusvahelise õiguse alusel siduvad kooskõlas konventsiooni artiklitega 6 ja 7. Kavandatavad aktid ei täienda ega muuda konventsiooni institutsioonilist raamistikku.

Ettepanekus esitatud otsuse menetlusõiguslik alus on seega ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava akti eesmärgist ja sisust, mida liidu nimel võetav seisukoht puudutab. Kui kavandatava õigusaktiga taotletakse kahte eesmärki või reguleeritakse kahte valdkonda ning üht neist võib pidada peamiseks või ülekaalukaks, samas kui teine on kõrvalise tähtsusega, peab ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olema üksainus materiaalõiguslik alus, st peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav õiguslik alus.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Käesoleva kavandatava akti peamine eesmärk ja sisu on seotud keskkonnaga.

Seepärast on esildatud otsuse materiaalõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 192 lõige 1.

²⁷ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0423_ET.html.

²⁸ Euroopa Kohtu 7. oktoobri 2014. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. nõukogu, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, punktid 61–64.

4.3. Järeldus

Esildatud otsuse õiguslik alus peaks olema ELi toimimise lepingu artikli 192 lõige 1 koostoimes ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 9.

5. KAVANDATAVA AKTI AVALDAMINE

Kuna alalise komitee aktidega muudetakse konventsiooni II ja III lisa, on asjakohane need vastuvõtmise korral avaldada *Euroopa Liidu Teatajas*.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis Euroopa Liidu nimel võetakse Euroopa floora ja fauna ning nende kasvu- ja elupaikade kaitse konventsiooni II ja III lisa muudatusettepanekute esitamise suhtes konventsiooni alalise komitee istungil

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1 koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Liit sõlmis nõukogu otsuse 82/72/EMÜ²⁹ alusel Euroopa floora ja fauna ning nende kasvu- ja elupaikade kaitse konventsiooni (Berni konventsioon) (edaspidi „konventsioon“), mis jõustus 1. septembril 1982.
- (2) Konventsiooni artikli 17 kohaselt võib alaline komitee võtta vastu otsuse muuta konventsiooni lisasid.
- (3) Konventsiooni artikli 17 kohaselt on muudatusettepanekute esitamise tähtpäev vähemalt kaks kuud enne alalise komitee istungit. Liit kui konventsiooniosaline võib teha ettepanekuid nende lisade muutmiseks.
- (4) Arvestades alalise komitee soovitus nr 56 (1997), mis käsitleb suuniseid, mida tuleks arvestada konventsiooni I ja II lisa kohta muudatusettepanekute tegemisel ja vastuvõtmisel,³⁰ hõlmavad asjakohased kaalutlused seoses liikide kandmisega konventsiooni lisadesse ökoloogilisi ja teaduslikke tegureid, nagu kaitsestaatus, populatsioonide suundumused ja ohutegurid.
- (5) Artiklis 2 on sätestatud konventsiooni eesmärk saavutada populatsiooni suurus, „mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele“, arvestades „samal ajal majanduslikke ja puhkemajanduslikke nõudeid“, ning kehtestatud konventsiooniosaliste võetavate meetmete laiem kontekst. Seda eesmärki saab arvesse võtta, kui tehakse ettepanek muuta Berni konventsiooni lisasid.
- (6) Hundi kaitsestaatuses on viimastel aastakümnetel ilmnenud positiivne suundumus. Hunt on kogu mandril edukalt taastunud: liigi levila on oluliselt laienenud ja populatsioon saavutanud märkimisväärse suuruse, olles ELis 10 aastaga peaaegu kahekordistunud (2012. aasta 11 193 isendist 2019. aasta 11 000–17 000 ja 2023. aasta 20 300 isendini). Aruannete kohaselt kasvavad populatsioonid ühtviisi pidevalt kogu

²⁹ EÜT L 38, 10.2.1982, lk 1.

³⁰ Soovitus nr 56 (1997), mis käsitleb suuniseid, mida tuleks arvestada konventsiooni I ja II lisa kohta muudatusettepanekute tegemisel ja vastuvõtmisel (<https://rm.coe.int/168074680c>).

mandril³¹. Vaatamata hunti endiselt ohustavatele teguritele annavad selle liigi populatsioonide edukas taastumine ja viimastel kümnenditel toimunud levila suurenemine kogu Euroopa mandril tunnistust liigi heast kohanemisvõimest ja säilenõtkusest.

- (7) Samal ajal on hundi levila jätkuv laienemine Euroopas ja uute territooriumide taasasustamine toonud kaasa üha suuremad sotsiaal-majanduslikud probleemid inimtegevusega kooseksisteerimise jaoks, eelkõige märkimisväärse suuruseni jõudnud kahju kariloomadele, mis mõjutab üha uusi piirkondi ELi liikmesriikides ja mujal.
- (8) Kõige uuemad populatsioonisuuruse andmed, mis on esitatud hundi seisundi hinnangus, mille koostas 2022. aastal Berni konventsiooni jaoks Euroopa Suurkiskjate Algatusrühm (LCIE), ning 2023. aasta süvaanalüüsis hundi seisundi kohta Euroopa Liidus, toetavad piisavalt hundi (*Canis lupus*) konventsioonikohase kaitsestaatuse kohandamist.
- (9) Seetõttu on asjakohane hundi kaitse taset kohandada. Hundi suhtes tuleks kohaldada liigikaitset, mis tuleneb kandmisest III lissasse koosmõjus konventsiooni artikliga 7.
- (10) See kaitsetaseme kohandamine lisaks paindlikkust hundi levila jätkuva laienemise ja uute territooriumide taasasustamise mõjul üha suurenevate hundiga seotud sotsiaal-majanduslike probleemide lahendamisel.
- (11) Vastavalt alalise komitee Euroopa suurkiskjate laienevate populatsioonide ohjamist käsitlevale Berni konventsiooni soovitusel nr 163 (2012), mis võeti vastu 30. novembril 2012, julgustatakse Berni konventsiooni osalisi tegema nendega ühiseid populatsioone jagavate riikidega asjakohast koostööd, et hoida populatsioone tugevana ja säilitada nende soodne kaitsestaatuse. Selline koostöö, mis hõlmab kooseksisteerimise ja kaitse meetmeid, jääb vajalikuks ja oluliseks, kui hunt lisatakse konventsiooni III lisa loetellu.
- (12) Seetõttu, pidades silmas 2024. aastal oodatavat konventsiooni alalise komitee 44. istungit või varasemat erakorralist istungit, mida liit võib taotleda, peaks liit esitama ettepaneku konventsiooni II ja III lisa muutmiseks, jättes hundi (*Canis lupus*) II lisast välja ja lisades ta III lissasse.
- (13) On asjakohane määrata kindlaks ka liidu nimel alalise komitee istungil võetav seisukoht, kuna konventsiooni lissid muutvad otsused on liidule siduvad.
- (14) Ettepanek tuleks saata sekretariaadile, et seda saaks kaaluda konventsiooni alalise komitee järgmisel istungil või varasemal erakorralisel istungil, mida liit võib taotleda.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Komisjonile antakse luba esitada konventsiooni alalisele komiteele liidu nimel ettepanek viia hunt (*Canis lupus*) II lisast „Rangelt kaitstud loomaliigid“ üle III lissasse „Kaitstud loomaliigid“.

31

Assessment of the conservation status of the Wolf (*Canis lupus*) in Europe (Hundi (*Canis lupus*) kaitsestaatuse hindamine Euroopas), Euroopa Nõukogu, 2022, T-PVS/Inf(2022)45 (<https://rm.coe.int/inf45e-2022-wolf-assessment-bern-convention-2791-5979-4182-1-2/1680a7fa47>) ning Blanco ja Sundseth (2023), The situation of the wolf (*Canis lupus*) in the European Union – an In-depth Analysis (Hundi (*Canis lupus*) seisund Euroopa Liidus – süvaanalüüs). N2K töörihma aruanne Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraadile, <http://data.europa.eu/doi/10.2779/187513>.

2. Komisjon saadab selle ettepaneku konventsiooni sekretariaadile.

Artikkel 2

Berni konventsiooni alalises komitees võetakse liidu nimel seisukoht toetada hundi (*Canis lupus*) väljajätmist konventsiooni II lisast ja lisamist III lissasse.

Artikkel 3

Artiklites 1 ja 2 osutatud seisukohtade täpsustamises võivad liidu esindajad kokku leppida ilma nõukogu täiendava otsuseta, võttes arvesse arutelu alalises komitees ja konsulteerides liikmesriikidega kohapeal toimuvatel koordineerimiskoosolekutel.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*